

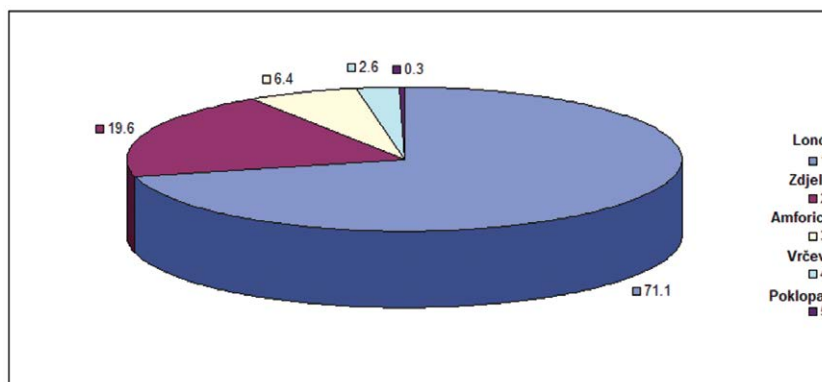
Keramički nalazi

U ovom poglavlju donosim tipološku podjelu i statističku obradu, rađenu u programu SPSS, keramičkog materijala iz sonde A i E lokaliteta Alilovci Lipje. Obradeni materijal potječe iz pouzdanih, zatvorenih stratigrafskih jedinica 04, 05, 07, 08, 10, 16 i 18 unutar sonde A. Materijal iz SJ 01 i veći dio materijala iz SJ 02 nije uzet u obzir prigodom statističke analize, premda ga donosim u katalogu jer potječe iz miješanog sloja, u kojemu su pronađeni mladežljeznodobni i srednjovjekovni ulomci, pa bi datacija i analiza tih ulomka bila upitna. Iz SJ 02 uzeta su samo četiri najreprezentativnija ulomka koja dodatno ilustriraju bogatstvo tipova i načina ukrašavanja. Riječ je o ulomcima na T. 188.1, 190.1, 190.4 i 193.1. Ovi ulomci neće biti uzeti u obzir u raspravama o kronologiji, već samo u raspravi o paralelama sa susjednim područjima jer je kod tri primjerka riječ o amforcama.

Tipologija je napravljena prema oblicima pojedinih posuda, koji su određeni prema dimenzijama te omjerima između visine i širine (Vrdoljak 1994, 11). Tako su izdvojeni lonci, zdjele, vrčevi, amforice i poklopci. Podjela je napravljena isključivo na temelju materijala s lokaliteta Alilovci Lipje, jer drugih referentnih i pouzdanih cjelina iz vremena srednjega brončanog doba na prostoru zapadne Slavonije nema. U arheološkoj struci uvijek ostaju otvorenima mogućnosti promjena i modifikacija pojedinih podjela uslijed novih istraživanja i spoznaja. Tako će i ova analiza biti temelj za buduće nadopune i promjene ukoliko će se arheološka struka zainteresirati za ovo iznimno zanimljivo područje koje se trajno nalazilo na križištu različitih komunikacija i putova.

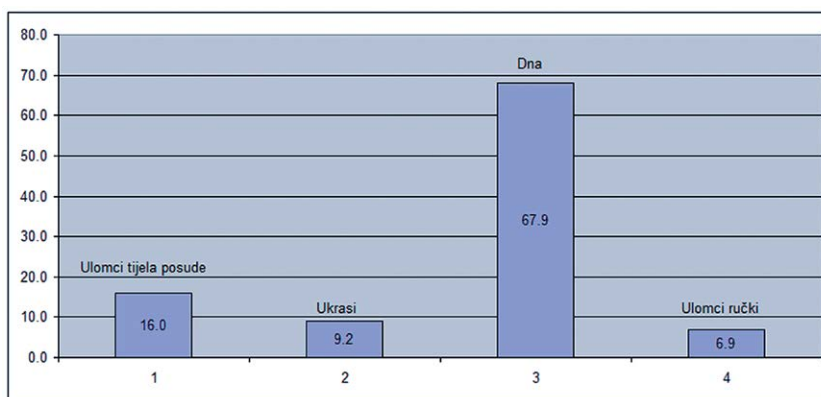
Tipološko-statistička obrada keramičkog materijala iz sonde A

Prigodom definiranja osnovnih keramičkih tipova korištena je podjela S. Vrdoljak iz 1994. godine. Od pet stotina četrdeset i jednog ulomka tipološki je bilo moguće definirati njih četiri stotine i tri. Pouzdano definiranih lonaca je dvije stotine sedamdeset i šest te još petnaest za koje se ne zna da li su to lonci ili vrčevi, pa su definirani kao tip A1a/C1. Vidljivo je da su lonci najbrojniji, oni čine čak 71,1% od sveukupno definiranih tipova. Zdjela je pronađeno sedamdeset i šest komada, što čini 19,6%. Vrčeva je pronađeno dvadeset i pet, odnosno 6,4%. Amforica je deset, što čini 2,6%. Pronađen je i jedan poklopac, koji u statističkoj podjeli zauzima tek 0,3%.

Slika 12: Ukupna zastupljenost svih definiranih tipova

Stotinu trideset i jedan ulomak čine cijela dna ili samo ulomci, dijelovi ručki, ukrašeni fragmenti i mali ulomci ruba ili tijela posude. Kod svih navedenih primjeraka nije bilo moguće odrediti kojem obliku pripadaju, pa nisu uzeti u obzir u statističkoj obradi materijala.

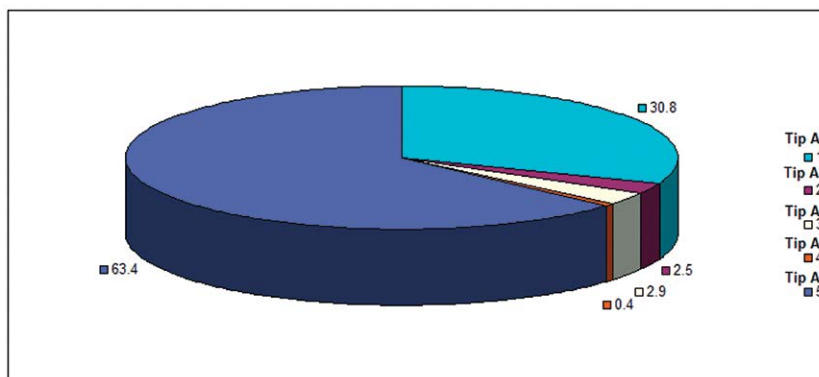

Slika 13: Zastupljenost oblika koji nisu funkcionalno definirani

Preostalih sedam primjeraka čine tipovi koji, prema funkciji, na ulaze u navedene kategorije. Prvi od navedenih primjeraka je *Brotlaibidol* (T. 186.1) koji će biti posebno obrađen u poglavlju „Komparativna analiza“. Zatim su tu još keramička žlica (T. 187.1), keramički pršljenak (T. 188.2), noga posude (T. 190.3), dva ulomka litike (T. 194.4 i 194.5) te vrč (T. 190.1) koji potječe iz miješanog sloja SJ 02.

Lonci

Lonci su duboke i visoke posude čiji je promjer ruba manji od promjera tijela ili ramena (Vrdoljak 1994, 11).

Slika 14: Ukupna zastupljenost svih definiranih oblika lonaca

Tip A1 – lonci ravnog ruba i dna, naglašeno koničnog vrata i bikoničnog trbuha s četiri trakaste ručke.

Ovom obliku pripadaju lonci koji u obrisu imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu, jednu kutnu točku na mjestu najvećeg promjera tijela i jednu točku infleksije na mjestu prijelaza vrata u rame. Od sveukupnog broja definiranih lonaca (276 komada) ovaj oblik se javlja u osamdeset i četiri primjerka te čini 30,8%. Dodatna podjela ovog tipa napravljena je prema načinu na koji je izveden ukras na vratu i trakastim ručkama.

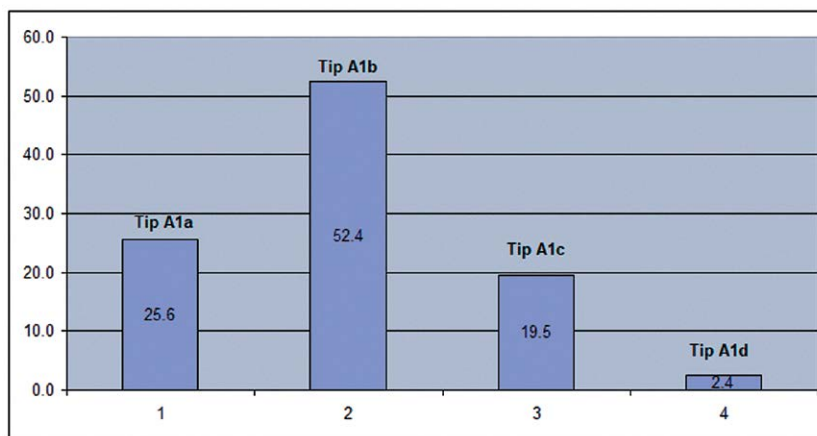
Tako tipu *A1a* odgovaraju lonci ravnog ruba, naglašeno koničnog vrata i bikoničnog trbuha s četiri trakaste ručke i ukrasom otiska spletene vrpce (T. 146.1, 181.1, 181.5, 90.6, 90.7, 162.3, 162.5, 172.1, 175.1, 173.1, 173.2, 100.3, 118.1, 118.2, 126.2, 127.1, 136.4, 136.7, 196.1, 196.2). Ovaj tip se, od sveukupnog broja lonaca tipa A1, javlja u dvadeset i jednom primjerku, što čini 25,6%. Promjer otvora moguće je bilo odrediti samo u četiri slučaja. Kod dva lonca on iznosi 36 cm, dok je kod druga dva znatno manji, 16 cm. Kod ova dva lonca (T. 196.1, 196.2), čiji promjer otvora iznosi 36 cm, promjer trbuha je kod prvoga 50 cm, a kod drugoga 45,5 cm. Promjer dna je 12 cm, odnosno 11 cm, a širina trakastih ručki na trbuhu je 5 cm. Ovakvi lonci su u 66,7% slučajeva napravljeni od pjeskovite, dobro pročišćene gline, u 23,8% slučajeva od pjeskovite gline s malo primjesa te u 9,5% od pjeskovite gline s primjesama. U 95,2% slučajeva su crne boje, dok je samo jedan primjerak mrljasti.

Površina im je u 61,9% slučajeva polirana, dok je u 38,1% zaglađena. U dva se slučaja, uz ukras spletene vrpce javlja i ukras urezanih linija, dok je kod dva primjerka unutar otiska spletene vrpce vidljiva bijela inkrustacija. Ovaj tip je najzastupljeniji u SJ 16 (deset primjeraka) i u SJ 08 (sedam primjeraka), u SJ 05 su pronađena dva primjerka, dok je u SJ 10 i 04 pronađen po jedan primjerak. Kod petnaest ulomaka nije bilo moguće odrediti radi li se o ovom tipu lonaca ili o vrču tipa C1, pa su zato definirani kao A1a/C1 (T. 142.1, 142.2, 142.6, 142.9, 146.5, 91.5, 91.6, 162.2, 176.6, 98.4, A5.5, 100.6, 110.3, 136.5, 136.8).

Tip **A1b** lonci ravnog ruba, naglašeno koničnog vrata i bikoničnog trbuha s četiri trakaste ručke i ukrasom otiska namotane uzice (T. 143.1, 143.4, 145.1, 145.6, 140.1, 140.2, 88.1, 88.2, 184.3, 92.8, 91.4, 90.1, 172.2, 174.4, 97.5, 105.3, 106.7, 110.1, 110.9, 112.1, 112.9, 120.7, 127.4, 136.1, 136.2, 136.6, 136.9, 136.10, 136.11 – 14, 137.2, 137.5, 137.6, 137.8 – 10, 137.13, 137.15). Ovaj tip se, od sveukupnog broja lonaca tipa A1, javlja u četrdeset i dva primjeraka, što čini 52,4%. Promjer otvora moguće je bilo odrediti kod dvanaest ulomaka. Promjer se kreće u rasponu od 18 cm do 54 cm, s time da su najčešći promjeri od 36 i 38 cm. Javljaju se u 5 slučajeva, što čini 12,5%. Promjer trbuha i dna kod ovoga tipa nije bilo moguće odrediti. Širine ručki kreću se u rasponu od 4 cm do 7 cm. Ovaj tip lonca je grublje izrade od prethodnog. U 76,2% slučajeva napravljeni su od pjeskovite gline s primjesama, u 14,3% od pjeskovite gline s puno primjesa i samo u 9,5% slučajeva od pjeskovite, dobro pročišćene gline. U 90% slučajeva ovi lonci su mrljasti, dok u preostalim 10% slučajeva imaju crnu ili crno tamnosmeđu boju. Površina im je u 69% slučajeva zaglađena, u 21,4% grubo zaglađena i u 9,5% gruba. Od četrdeset lonaca ovoga tipa čak je njih dvadeset i sedam, odnosno 64,3%, pronađeno u SJ 08. Po pet primjerka pronađeno je u SJ 10 te četiri u SJ 16, tri u SJ 05, dva u SJ 04 i jedan u SJ 18.

Tip **A1c** lonci ravnog ruba, naglašeno koničnog vrata i bikoničnog trbuha s četiri trakaste ručke i žljebljenim ukrasom (T. 89.1, 93.1, 116.3, 125.1, 126.3, 127.2, 127.3, 127.5, 128.1, 128.2, 128.5 – 7, 170.2, 171.1, 172.3, 183.3). Ovaj tip se, od sveukupnog broja lonaca tipa A1, javlja u šesnaest primjeraka, što čini 19,5%. Na samo jednom ulomku je bilo moguće odrediti promjer otvora, koji iznosi 28 cm, dok promjer trbuha i dna nije bilo moguće odrediti. Širine ručki kreću se u rasponu od 4 cm do 8,5 cm. Najčešća širina je 4 cm. U 75% slučajeva napravljeni su od pjeskovite gline s primjesama, u tri slučaja od pjeskovite gline s malo primjesa i u jednom slučaju od pjeskovite gline s puno primjesa. U 50% slučajeva ovi lonci su mrljasti, dok su ostali crni, crno-smeđi ili tamnosmeđi. U 55,3% slučajeva površina im je zaglađena, a na jednom primjerku je polirana. Na dva primjerka je grubo zaglađena, a na preostala četiri gruba ili grubo hrapava. Jedan je primjerak, uz žljebljenje, ukrašen i apliciranim plastičnim trakama trokutastog presjeka (T. 172.3). Od šesnaest lonaca ovoga tipa, čak njih jedanaest, odnosno 68,8%, pronađeno je u SJ 08. Po dva primjerka pronađena su u SJ 07 i 16, i jedan u SJ 04.

Tip **A1d** lonci ravnog ruba, naglašeno koničnog vrata i bikoničnog trbuha s četiri trakaste ručke i ukrasom dubokih kanelura (T. 175.2 i 175.5). Ovaj tip se, od sveukupnog broja lonaca tipa A1, javlja u samo dva primjerka, što čini 2,4%. Promjer otvora, trbuha i dna nije bilo moguće odrediti. Napravljeni su od pjeskovite gline s primjesama, kod jednog ulomka boja je mrljasta, a kod drugog smeđa. Površina je zaglađena. Oba ulomka pronađena su u SJ 16.

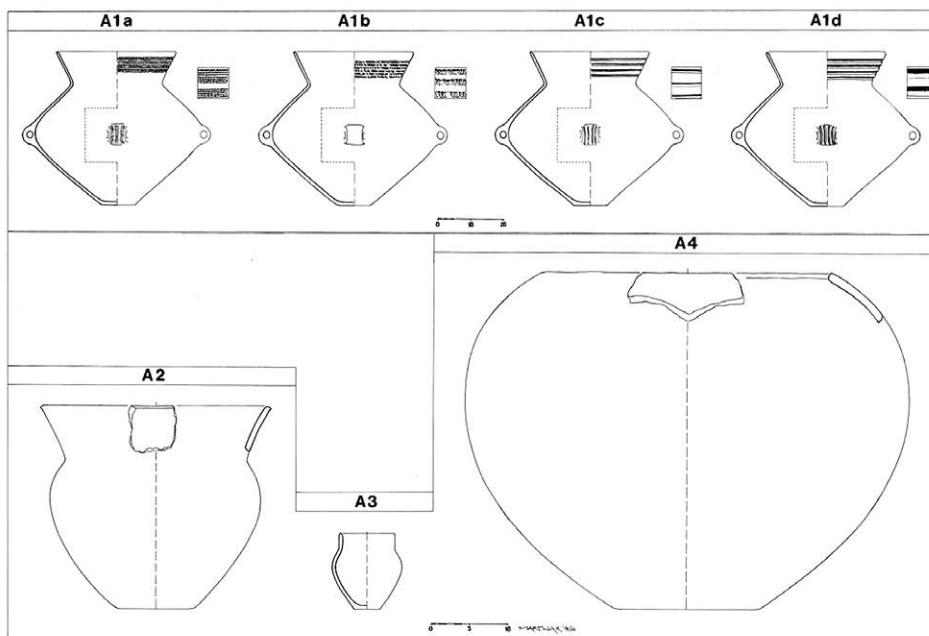

Slika 15: Zastupljenost pojedinih tipova unutar lonaca tipa A1

Tip A2 – lonci zaravnjenog ruba i blago koničnog vrata (T. 111.1, 112.5, 143.5, 144.2, 144.3, 144.5, 169.3). Od sveukupnog broja definiranih lonaca (276 komada) ovaj oblik se javlja u samo sedam primjeraka, što čini 2,5%. Kod dva primjerka je bilo moguće odrediti promjer otvora. Kod jednog primjerka promjer otvora je 32 cm, a kod drugog 36 cm. Kod ovog tipa sačuvani su samo ulomci ruba i vrata, tako da o obliku trbuha i dna i prilaza vrata na rame, nažalost, ne mogu govoriti. Mogu jedino pretpostaviti da je dno ravno jer niti na jednom primjerku lonaca, zdjela, vrčeva ili amforica nije pronađen nikakav drugi oblik dna. Unatoč nedostatku donjeg dijela tijela ove oblike sam izdvojila kao zaseban tip zbog drugačijeg, zaravnjenog ruba i blaže koničnog vrata. Jedan primjerak ovog tipa lonaca ima utor za trakastu ručku ili jezičastu dršku (T. 144.5). Šest primjeraka ovog tipa lonaca napravljeno je od pjeskovite gline s primjesama, dok je samo jedan napravljen od pjeskovite gline s puno primjesa. Svi primjerci su mrljasti i nisu ukrašeni, pet ih je zaglađeno, dok su dva gruba. Četiri primjerka pronađena su u SJ 10, dva u SJ 08 i jedan u SJ 16.

Tip A3 – lonci ravnog ruba i cilindričnog vrata (T. 87.2, 87.5, 103.9, 104.8, 105.1, 169.4, 169.5, 193.2). Ovaj je tip, jednako kao i prethodni, izdvojen samo na osnovi ulomaka ruba i vrata, no s vrlo dobrim razlogom. Ovo je jedini primjer od svih izdvojenih tipova i podtipova s cilindričnim vratom, pa sam smatrala da je to dovoljna argumentacija za tipološku podjelu. Od sveukupnog broja definiranih lonaca (276 komada) ovaj oblik se javlja u samo osam primjeraka, što čini 2,9%. Promjer otvora je bilo moguće odrediti na četiri primjerka i oni iznose 7, 11, 14 i 18 cm. Faktura varira od pjeskovite gline s malo primjesa, preko pjeskovite gline s primjesama do pjeskovite gline s puno primjesa. Kod šest primjeraka boja je mrljasta, dok je kod preostala dva tamnosiva i oker crna. Površina je kod pet primjeraka grubo zaglađena, kod dva zaglađena, a kod jednog gruba. Svi primjerci nisu ukrašeni. Po tri primjerka pronađena su u SJ 08 i 16 te dva u SJ 04.

Tip A4 – lonac zaravnjenog ruba od kojega odmah kreće naglašeno globularno tijelo (T. 169.1). Pronađen je samo jedan ulomak ovog tipa i također mu nije sačuvan donji dio tijela i dno. Što se oblika tiče, ovaj tip svakako pripada među lonce jer mu je promjer otvora manji od promjera tijela, dok bi po funkciji ulazio u kategoriju pithosa, odnosno posude velikih dimenzija za čuvanje zaliha. Na taj zaključak može upućivati zakrivljenost ulomka koja ukazuje na veliku, okruglu posudu koja je teško mogla stajati samostalno ili biti korištena na neki drugi način u svakodnevnim poslovima. Promjer otvora ovog lonca iznosi 36 cm, a debljina stijenke je 1 cm. Napravljen je od pjeskovite gline s primjesama, mrljasto je pečen, a površina mu je grubo zaglađena. Kao što je već rečeno, pronađen je u SJ 16 koji je okarakteriziran kao prostor unutar zemunice koji je služio za skladištenje hrane, zbog stranice jame koje se jako podvlače.

Slika 16: Tipološka tabla lonaca od tipa A1 do A4

Tip A5 – lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata i zaobljenog trbuha. Ovom obliku pripadaju lonci koji imaju dvije krajnje točke na rubu i na dnu: jednu točku tangente na mjestu najvećeg promjera tijela i jednu točku infleksije na mjestu prijelaza vrata u rame. Dodatna podjela napravljena je prema razlici u veličini promjera otvora, pa su oni oblici ispod 26 cm u promjeru otvora definirani kao manji lonci, dok su oni iznad 26 cm definirani kao veći. Napravljena je i podjela prema kutu na kojem se lomi prijelaz vrata na rame. Tako su oni koji se lome pod kutom većim od 70°, definirani kao oblici s blagim prijelazom vrata na rame, dok su oni koji se lome pod kutom manjim od 70°, definirani kao oblici s jako naglašenim prijelazom vrata na rame. Obje ove podjele napravljene su prema osobnom dojmu nakon detaljnog, višestrukog pregleda cjelokupnoga keramičkog materijala te njegovog proučavanja nakon što je nacrtan.

Pokušalo se napraviti neku egzaktniju, statističko-matematičku podjelu, no, nažalost, materijal to nije omogućavao. Da detaljnije objasnim, probala sam uzeti srednje vrijednosti u kojima se ne javljaju određeni stupnjevi nagiba i promjera otvora. Takve bi vrijednosti ujedno bile i granične, npr. promjeri otvora se ne javljaju u rasponu od 20 do 26 cm, pa bi granične vrijednosti za manje lonce bile niže od 20 cm, a za veće iznad 26 cm, no, kao što sam već napomenula, na materijalu to nije vidljivo.

Napravljena je i podjela prema trakastim ručkama i jezičastim drškama. Od sveukupnog broja definiranih lonaca (276 komada) ovaj oblik je svakako najčešći. Javlja se u 175 primjeraka, što čini 63,4%. Najčešće su napravljeni od pjeskovite gline s primjesama, čak u stotinu i devet primjeraka, što čini 62,3%. Od pjeskovite gline s puno primjesa napravljen je dvadeset i jedan primjerak (12%), od pjeskovite gline s malo primjesa napravljena su trideset i četiri primjerka (19,4%) te od pjeskovite, dobro pročišćene gline samo jedanaest primjeraka (6,3%). Najčešće su mrljasto pečeni, stotinu i pedeset primjeraka (85,7%), dok ostale boje variraju od crne i crno-smeđe do oker, sive i smeđe. Površine je kod devedeset i dva primjerka zaglađena (52,6%), kod četrdeset i šest grubo zaglađena (26,3%) i kod trideset i pet komada gruba (20%). Kod dva primjerka površina je polirana. Ovaj tip lonaca pronađen je u svim stratigrafskim jedinicama.

Kod pet primjerka (T. 91.2, 177.1, 176.1, 176.2, 176.5) pronađeni su samo dijelovi trbuha i dna. Oni nisu mogli biti dodatno podijeljeni prema promjeru otvora ili nagibu vrata, pa su definirani samo kao tip A5. Kod trideset i šest primjerka (T. 87.7, 90.4, 90.8, 90.9, 97.6, 97.7, 98.5, 98.6, 98.8, 98.9, 98.11, 101.3 – 5, 103.4, 104.5, 105.2, 105.5, 105.7, 105.9, 107.5, 107.6, 108.8, 110.8, 111.2, 111.3, 112.4, 112.7, 112.8, 112.11, 113.4, 120.2, 142.7, 166.1, 168.5, 168.7.) sačuvani su rub i vrat na kojima nije bilo trakastih ručki ili jezičastih drški. Dodatna podjela prema promjeru otvora ili nagibu vrata nije bila moguća, pa su definirani kao tip A5a/b/c/d1. Kod devet primjeraka (T. 92.6, 127.6, 127.8, 128.4, 129.1, 146.2, 170.3, 175.3, 175.6) sačuvani su rub i vrat s trakastim ručkama. Dodatna podjela prema promjeru otvora ili nagibu vrata nije bila moguća, pa su definirani kao tip A5a/b/c/d2. Širina ručke kreće se u rasponu od 2 do 5 cm. Kod šest primjeraka (T. 92.7, 126.1, 129.2, 129.3, 175.7, 192.5) sačuvani su rub i vrat s jezičastim drškama. Dodatna podjela prema promjeru otvora ili nagibu vrata nije bila moguća, pa su definirani kao tip A5a/b/c/d3. Širina jezičca kreće su u rasponu od 3 do 4.5 cm.

Tip A5a1 manji lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha i jako naglašenog prijelaza vrata na rame (T. 97.1, 97.2, 99.3, 99.4, 100.7, 104.7, 106.4, 106.8, 107.3, 111.8, 112.3, 122.2, 157.4, 157.5).

Kod četrnaest primjeraka (T. 102.5, 102.6, 104.6, 106.1, 106.3, 106.5, 108.3 – 5, 112.2, 114.2, 143.7, 161.2, 168.4) bilo je moguće definirati samo promjer, ali ne i nagib vrata, pa su zbog toga definirani kao tip A5a1/A5b1. Kod petnaest primjeraka (T. 103.6, 103.8, 104.4, 105.8, 110.7, 110.10, 123.3, 145.3, 146.3, 146.4, 157.6, 160.3, 163.2, 166.2, 167.5) bilo je moguće definirati samo nagib vrata, ali ne i promjer, pa su zbog toga definirani kao tip A5a1/A5c1.

Tip A5a2 manji lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, jako naglašenog prijelaza vrata na rame, s dvije trakaste ručke koje spajaju vrat i rame (T. 92.4, 116.2, 116.5, 170.1). Širina ručke kreće se u rasponu od 1 cm do 3 cm. Kod jednog primjerka (T. 122.1) bilo je moguće definirati samo promjer ali ne i nagib vrata, pa je zbog toga definiran kao tip A5a2/A5b2. Kod šest primjeraka (T. 96.5, 97.8, 102.2, 103.2, 107.7, 111.7) bilo je moguće definirati samo nagib vrata, ali ne i promjer, pa su zbog toga definirani kao tip A5a2/A5c2. **Tip A5a3** manji lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, jako naglašenog prijelaza

vrata na rame, s dvije jezičaste drške na vratu (T. 114.1, 116.1). Širina jezičaste drške iznosi 5 cm. Kod jednog primjerka (T. 120.1) je bilo moguće definirati samo promjer ali ne i nagib vrata, pa je zbog toga definiran kao tip A5a3/A5b3. Kod četiri primjerka (T. 103.5, 114.4, 127.7, 165.3) bilo je moguće definirati samo nagib vrata, ali ne i promjer, pa su zbog toga definirani kao tip A5a3/A5c3.

Od sveukupnog broja lonaca tipa A5, lonci tipa A5a javljaju se u dvadeset i četiri primjerka, što čini 13,7%. Promjer otvora kod ovog tipa, kao što je već rečeno, je manji od 26 cm i kreće se u rasponu od 13 cm do 25 cm. Promjer trbuha bilo je moguće odrediti samo kod jednog lonca (T. A24.2) i on iznosi 14 cm. Četrnaest lonaca ovoga tipa (58,3%) napravljano je od pjeskovite gline s primjesama, šest (25%) od pjeskovite gline s malo primjesa te dva od pjeskovite, dobro pročišćene gline i dva od pjeskovite gline s puno primjesa. Mrljasto pečeno je devetnaest lonaca (79,2%), dok su tri crno smeđa i dva crna. Površina je zaglađena kod šesnaest primjeraka (66,7%), dok je kod četiri primjerka grubo zaglađena i kod četiri gruba. Samo je jedan primjerak ukrašen (T. 103.2). Ukrašen, na trakastoj ručki čine tri paralelne, uzdužne žljebljene trake. Unutar SJ 08 pronađeno je osamnaest ovakvih lonaca (75%), unutar SJ 16 njih pet, a u SJ 05 samo jedan.

Tip **A5b1** manji lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha i blago naglašenog prijelaza vrata na rame (T. 87.6, 94.1, 107.1, 161.3, 163.1, 167.3, 168.1). Kod osamnaest primjeraka (T. 98.10, 103.3, 144.1, 145.4, 145.5, 161.4, 164.3, 166.3 – 8, 167.4, 168.2, 169.2, 174.3, 177.4) bilo je moguće definirati samo nagib vrata, ali ne i promjer, pa su zbog toga definirani kao tip A5b1/A5d1.

Tip **A5b2** manji lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, blago naglašenog prijelaza vrata na rame, s dvije trakaste ručke koje spajaju vrat i rame (T. 88.4, 98.1, 99.2, 107.8, 111.5, 138.2, 139.2, 142.9, 171.2, 195.1). Širina ručke kreće se u rasponu od 1 cm do 3.5 cm. Kod dva primjerka (T. 103.7, 128.3) bilo je moguće definirati samo nagib vrata, ali ne i promjer, pa su zbog toga definirani kao tip A5b2/A5d2.

Tip **A5b3** manji lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, blago naglašenog prijelaza vrata na rame, s dvije jezičaste drške na vratu (T. 157.3). Kod jednog primjerka (T. 96.3) bilo je moguće definirati samo nagib vrata, ali ne i promjer, pa je zbog toga definiran kao tip A5b3/A5d3. Od sveukupnog broja lonaca tipa A5, lonci tipa A5b javljaju se u dvadeset primjeraka, što čini 11,4%. Promjer otvora kreće se u rasponu od 12 do 24 cm. Promjer trbuha, 22 cm i promjer dna 8 cm bilo je moguće odrediti samo kod jednog lonca (T. 195.1). Devet lonaca ovoga tipa (45%) napravljano je od pjeskovite gline s primjesama, šest (30%) od pjeskovite gline s malo primjesa te dva od pjeskovite, dobro pročišćene gline i tri od pjeskovite gline s puno primjesa. Mrljasto pečeno je devetnaest lonaca (95%), dok je samo jedan sivi. Površina je zaglađena kod trinaest primjeraka (65%), dok je kod pet primjerka grubo zaglađena i kod dva gruba. Jedan je primjerak ukrašen (T. 11.2) na trakastoj ručki s tri paralelne, uzdužne žljebljene trake, dok je drugi (T. 103.7), također na trakastoj ručki ukrašen uzdignutom plastičnom trakom. Plastična traka je uzdignuta štipanjem prstima i razlikuje se od ostalih plastičnih traka trokutastog presjeka koje su aplicirane. Unutar SJ 08 pronađeno je šest ovakvih lonaca (30%), unutar SJ 16 sedam (35%), unutar SJ 10 četiri (20%), dva u SJ 04 te jedan u SJ 07.

Tip **A5c1** veći lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha i jako naglašenog prijelaza vrata na rame (T. 110.4, 110.5). Kod sedam primjeraka (T. 104.2, 106.6, 108.1, 110.2, 110.11, 124.2, 160.1) bilo je moguće definirati samo promjer, ali ne i nagib vrata, pa su zbog toga definirani kao tip A5c1/A5d1.

Tip **A5c2** veći lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, jako naglašenog prijelaza vrata na rame, s dvije trakaste ručke koje spajaju vrat i rame. Širina ručke kreće se u rasponu od 3 cm do 4.5 cm (T. 139.1, 165.1, 171.3).

Tip **A5c3** veći lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, jako naglašenog prijelaza vrata na rame, s dvije jezičaste drške na vratu. Kod dva primjerka (T. 104.1, 165.4) bilo je moguće definirati samo promjer, ali ne i nagib vrata, pa su zbog toga definirani kao tip A5c3/A5d3. Širine jezičaca iznose 5 cm, odnosno 5.5 cm. Od sveukupnog broja lonaca tipa A5, lonci tipa A5c javljaju se u šest primjeraka, što čini 3,4%. Promjer otvora kreće se u rasponu od 26 do 42 cm. Četiri lonca ovoga tipa (66,7%) napravljeni su od pjeskovite gline s primjesama te po jedan od pjeskovite gline s malo primjesa i od pjeskovite gline s puno primjesa. Svi su mrljasto pečeni. Površina je zaglađena kod pet primjeraka, dok je kod jednog gruba. Samo je jedan primjerak

(T. 171.3) na trakastoj ručki ukrašen s tri uzdužne, nepravilne, duboko urezane linije. Unutar SJ 08 pronađena su tri ovakva lonca, unutar SJ 16 dva i unutar SJ 10 jedan.

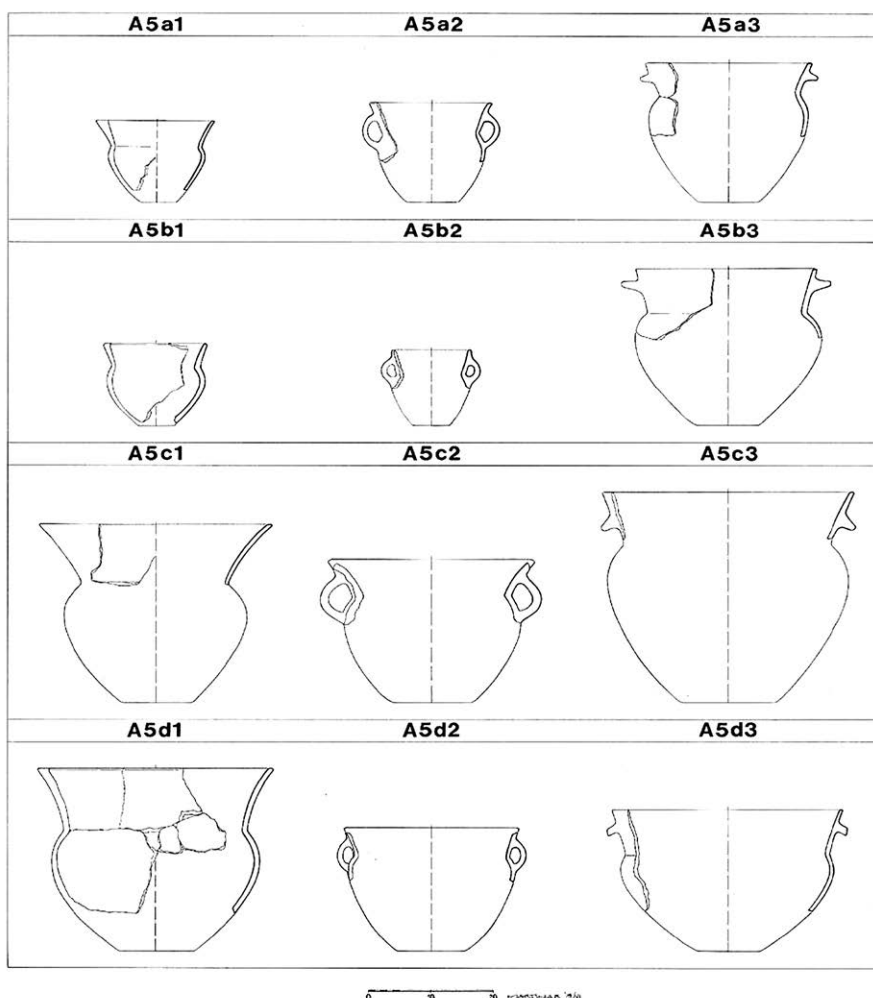
Tip **A5d1** veći lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha i blago naglašenog prijelaza vrata na rame (T. 156.1, 182.1, 182.2).

Tip **A5d2** veći lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, blago naglašenog prijelaza vrata na rame, s dvije trakaste ručke koje spajaju vrat i rame.

Tip **A5d3** veći lonci ravnog ruba i dna, koničnog vrata, zaobljenog trbuha, blago naglašenog prijelaza vrata na rame, s dvije jezičaste drške na vratu (T. 116.4, 155.2). Širine jezičaca iznose 5 cm, odnosno 5 cm.

Od sveukupnog broja lonaca tipa A5, lonci tipa A5d javljaju se u sedam primjeraka, što čini 4%. Promjer ruba kreće se u rasponu od 31 do 56 cm. Pet lonca ovoga tipa (71,4%) napravljano je od pjeskovite gline s primjesama te dva od pjeskovite gline s malo primjesa. Svi su mrljasto pečeni. Površina je zaglađena kod četiri primjerka, kod jednog je gruba, a kod dva grubo zaglađena. Ni jedan primjerak nije ukrašen. Unutar SJ 16 pronađena su tri ovakva lonca, unutar SJ 18 dva te unutar SJ 10 i SJ 08 po jedan.

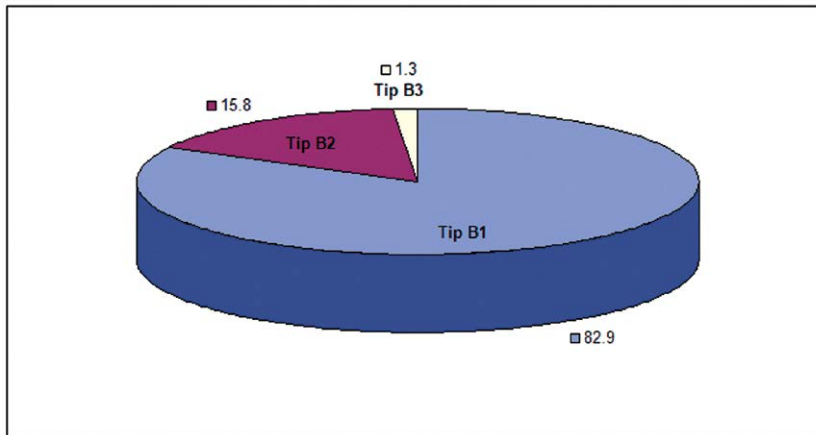
Najviše lonaca, stotini pedeset i šest, pronađeno je u SJ 08, što čini 53,6%. Unutar SJ 16 pronađena su sedamdeset i tri lonca (25,1%). Unutar SJ 10 pronađeno je trideset lonaca (10,3%), unutar SJ 05 šesnaest lonaca (5,5%), unutar SJ 04 devet lonaca (3,1%), unutar SJ 07 četiri lonca (1,4%) te unutar SJ 18 tri lonca (3%).

Slika 17: Tipološka tabla lonaca tipa A5

Zdjele

Zdjele su široka i plitka posuda, čija visina ne prelazi najveći promjer (Vrdoljak 1994, 11).

Slika 18: Ukupna zastupljenost svih definiranih oblika zdjela

Tip B1 – konične zdjele

Ovom obliku pripadaju zdjele koje u svom obrisu imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu te jednu točku okomite tangente na mjestu najvećeg promjera. Dodatna podjela napravljena je prema načinu na koji je izveden rub, prema veličini, naglašeno koničnom vratu i jako razgrnutom obodu. Od sveukupnog broja definiranih zdjela (76 komada), ovaj oblik se javlja u šezdeset i tri primjerka, što čini 82,9%.

Tip **B1a** konične zdjele ravnog dna i ruba, koji na dva nasuprotna kraja može biti jezičasto izvučen (T. 106.2, 114.3, 164.1). Ovaj tip se, od sveukupnog broja zdjela tipa B1, javlja u samo tri primjerka, što čini 4,8%. Promjer otvora kod jedne zdjele iznosi 13 cm, kod druge 16 cm, a kod treće 20 cm. Kod zdjele čiji promjer otvora iznosi 13 cm (T. 114.3), promjer dna je 4 cm. Ta ista zdjela je na dijelu jezičasto izvučenog ruba ukrašena uzdužnom trakom od pet redova otisaka spletene vrpce. Dvije zdjele su napravljene od pjeskovite gline s malo primjesa i mrljasto su pečene, dok je jedna napravljena od pjeskovite gline s primjesama i smeđe je boje. Površina im je zaglađena i grublje zaglađena. Dvije su pronađene u SJ 08, a jedna u SJ 16.

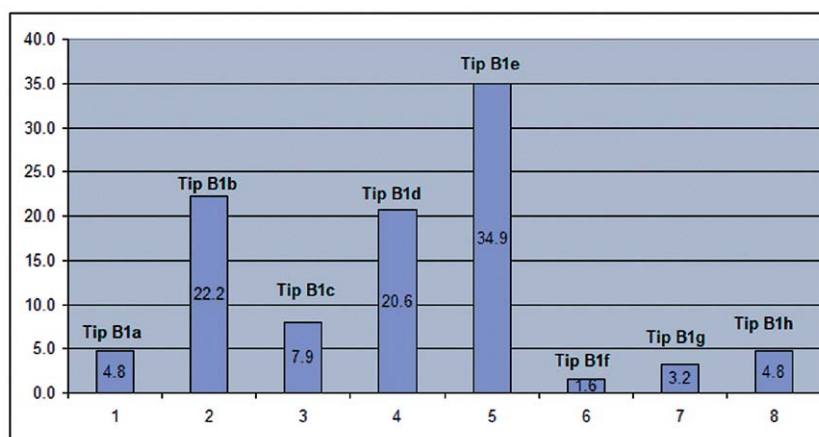
Tip **B1b** konične zdjele ravnog dna i zaravnjenog ruba, od zaravnjenog ruba se mogu spuštati dvije nasuprotne ili četiri trakaste ručke (T. 87.3, 90.3, 97.4, 101.2, 104.3, 105.10, 110.6, 111.4, 112.6, 13.3, 129.5, 129.6, 168.3, 168.6). Ovaj tip se, od sveukupnog broja zdjela tipa B1, javlja u četrnaest primjeraka, što čini 22,2%. Samo je kod jednog primjerka (T. 87.3) bilo moguće odrediti promjer otvora, koji iznosi 16 cm, dok širine trakastih ručki kod tri primjerka iznose 2, odnosno 2,5 cm. Pet zdjela napravljeno je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, isti broj je napravljen od pjeskovite gline s primjesama, tri su napravljene od pjeskovite gline s puno primjesa i jedna od pjeskovite gline s malo primjesa. Osam primjeraka je mrljasto pečeno, četiri crno te po jedan crno-smeđe i smeđe. Površina je kod sedam primjeraka zaglađena, kod tri gruba, kod dva polirana te kod jednog grubo zaglađena i kod jednog hrapava. Jedan je ulomak (T. 113.3) na rubu ukrašen s tri paralelne trake od po četiri reda otiska spletene vrpce, a na trakastoj ručki, koja se spušta od zaravnjenog ruba, ukras je od jedne uzdužne trake s pet redova otisaka spletene vrpce. Deset ovakvih zdjela pronađeno je u SJ 08, dvije u SJ 16, te po jedna u SJ 04 i 05.

Tip **B1c** konične zdjele ravnog dna i zaravnjenog ruba, zakošenog prema unutra (T. 87.1, 104.9, 108.7, 114.5, 143.8). Ovaj tip se, od sveukupnog broja zdjela tipa B1, javlja u pet primjeraka, što čini 7,9%. Samo je kod jednog primjerka (T. 87.1) bilo moguće odrediti promjer otvora, koji iznosi 36 cm. Dvije zdjele napravljene su od pjeskovite, dobro pročišćene gline i dvije od pjeskovite gline s malo primjesa, dok je jedna napravljena od pjeskovite gline s primjesama. Tri su mrljasto pečene, jedna je oker, a druga crna. Kod četiri primjerka površina je zaglađena, a kod jednog polirana. Tri zdjele pronađene su SJ 08 te po jedna u SJ 04 i SJ 10.

Tip **B1d** konične zdjele ravnog dna i zaravnjenog ruba, zakošenog prema unutra i na suprotnim krajevima jezičasto izvučenog prema van – u nekim slučajevima između dva nasuprotna izvučena jezičca mogu biti dvije trakaste ručke (T. 96.2, 98.3, 98.7, 100.1, 100.2, 102.3, 108.2, 108.6, 108.9, 143.9, 165.2, 184.4, 193.6). Ovaj tip se, od sveukupnog broja zdjela tipa B1, javlja u trinaest primjeraka, što čini 20,6%. Kod dva primjerka (T. 100.2 i 193.6) promjer otvora iznosi 20 cm, dok kod preostala tri iznosi 24 cm (T. 108.2), 25 cm (T. 165.2) i 32 cm (T. 143.9). Širine trakastih ručki kreću se u rasponu od 2 i 2,5 cm do 4 cm. Devet zdjela napravljeno je od pjeskovite, dobro pročišćene gline i dvije od pjeskovite gline s malo primjesa, dok je jedna napravljena od pjeskovite gline s primjesama i jedna od pjeskovite gline s puno primjesa. Devet ih je crne boje, tri su mrljaste i jedna je crno-smeđe boje. Kod pet primjeraka površina je polirana, dok je kod drugih pet zaglađena. Jedan je primjerak grubo zaglađen, a dva su polirana i grafitirana. Dva su primjerka (T. 100.2 i 108.2) ukrašena na jezičasto izvučenom dijelu ruba i na trakastoj ručki s urezanim linijama, dok je jedan primjerak (T. 100.1) na dijelu ruba i na trakastoj ručki ukrašen s nekoliko traka od šest ili osam redova otiska spletene vrpce. Unutar SJ 08 pronađeno je devet zdjela, unutar SJ 10 dvije, dok je po jedna pronađena u SJ 16 i 18.

Tip **B1e** konične zdjele ravnog dna i zaravnjenog ruba izvučenog prema van, mogu imati dvije nasuprotne ili četiri trakaste ručke (T. 96.1, 101.1, 101.7, 102.4, 103.1, 105.6, 107.2, 107.4, 112.10, 113.2, 113.5 – 7, 117.3, 155.4, 156.2, 164.2, 167.1, 167.2, 170.4, 190.4, 195.2). Ovaj tip se, od sveukupnog broja zdjela tipa B1, javlja u dvadeset i dva primjeraka, što čini 34,9%. Promjer otvora kod pojedinačnih primjeraka iznosi 12 cm, 17 cm, 18 cm, 22 cm, 24 cm i 34 cm, kod dva primjerka je 14 cm i kod četiri 20 cm. Kod jednog primjerka (T. 190.4), čiji je promjer otvora 12 cm, promjer trbuha iznosi 10 cm, a promjer dna 3 cm. Kod primjerka (T. 195.2), čiji promjer otvora iznosi 20 cm, promjer dna je 6 cm. Širine trakastih ručki kreću se u rasponu od 1 i 1,5 cm, preko 2 i 2,5 cm do 3,5 cm. Šesnaest zdjela napravljene su od pjeskovite, dobro pročišćene gline, tri od pjeskovite gline s malo primjesa i tri od pjeskovite gline s primjesama. Dvanaest ih je crne boje, sedam primjeraka je mrljasto, dvije su crno-smeđe, a jedna oker. Zaglađenih površina je jedanaest zdjela, sedam je polirano, dvije su polirane i grafitirane i dvije grube. Jedan je primjerak (T. 195.2) na izvučenom jezičcu ukrašen s urezanim linijama, dok je drugi (T. 156.2), na zaravnjenom rubu iznad trakaste ručke i na izvučenom jezičcu, ukrašen užljebljenim linijama. Dva primjerka (T. 107.2 i 155.4) su, na zaravnjenom rubu te na jezičastom ispupčenju i trakastoj ručki, ukrašeni otiskom namotane uzice. Šest je primjeraka (T. 101.7, 103.1, 113.2 i 113.5 – 7) na zaravnjenom rubu i jezičastom ispupčenju ukrašeno otiscima spletene vrpce. Petnaest zdjela pronađeno je u SJ 08, šest u SJ 16 i jedna u SJ 02.

Tip **B1f** veće, plice konične zdjele ravnog ruba i dna, te neproporcionalno velikoga, razgrnutog oboda (T. 120.3 i 121.4, 160.2). Pronađene su samo tri zdjele ovoga tipa: jedna unutar SJ 16 i dvije unutar SJ 08. Od sveukupnog broja zdjela tipa B1, ova tri primjerka čine samo 4,8%. Kod dva primjerka promjer otvora je 37 cm. Prva dva primjerka napravljena su od pjeskovite gline s malo primjesa, mrljasto su pečeni, dok je treći napravljen od pjeskovite, dobro pročišćene gline i crne je boje. Dva primjerka su polirana, dok je jedan grubo zaglađen.

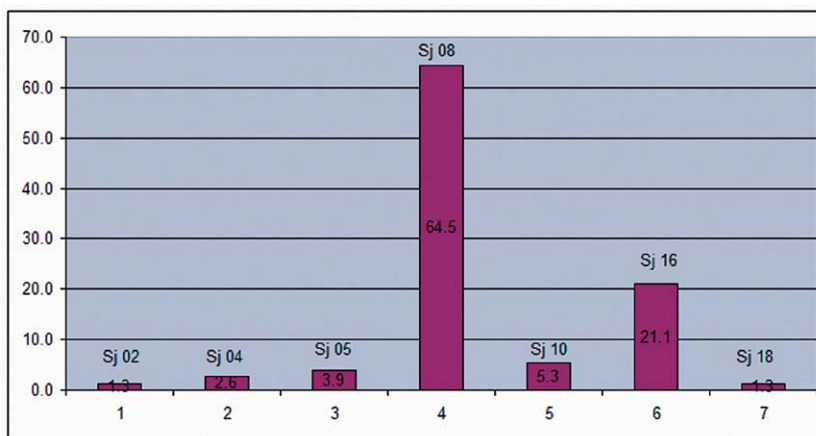
Slika 19: Zastupljenost pojedinih tipova unutar zdjela tipa B1

Tip **B1g** veće konične zdjele ravnog ruba i dna te naglašeno koničnog vrata s dvije trakaste ručke koje spajaju naglašeni prijelaz vrata na rame (T. 99.5, 105.4, 157.2). Ovaj tip se, od sveukupnog broja zdjela tipa B1, javlja u samo tri primjerka, što čini 4,8%. Promjer otvora iznosi 13 cm, 28 cm i 32 cm. Širine trakastih ručki iznose 2 cm, 3 cm i 3,5 cm. Dvije zdjele napravljene su do pjeskovite gline s malo primjesa, a jedna od pjeskovite gline s primjesama. Sve tri su mrljasto pečene. Dvije su zaglađene, a jedna je grubo zaglađena. Jedan primjerak (T. 99.5) je na trakastoj ručki ukrašen urezanim linijama. Unutar SJ 08 pronađene su dvije zdjele ovoga tipa, dok je unutar SJ 16 pronađena jedna.

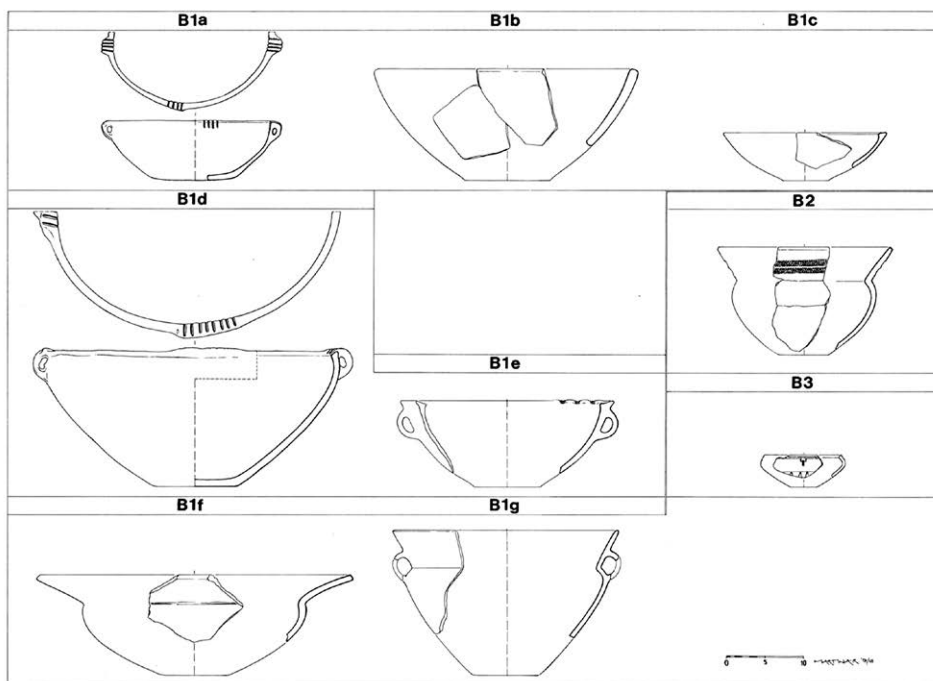
Tip B2 – bikonične zdjele s naglašeno koničnim vratom, ravnim rubom i dnom. Neki primjerci mogu imati dvije nasuprotne trakaste ručke (T. 91.3, 97.3, 98.2, 99.1, 118.3, 140.3, 155.1, 160.4, 173.3, 174.2, 191.1). Ovom obliku pripadaju zdjele koje u svom obrisu imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu, jednu kutnu točku na mjestu najvećeg promjera tijela te jednu točku infleksije na mjestu prijelaza vrata u rame. Od sveukupnog broja definiranih zdjela (76 komada), ovaj oblik se javlja u jedanaest primjeraka, što čini 15,8%. Promjer otvora bilo je moguće definirati kod sedam primjeraka. Promjer varira do 14 i 16 cm, preko 20 i 22 cm do 29 i 35. Jedini promjer dna koji je bilo moguće odrediti, iznosi 4 cm. Širine trakastih ručki iznose 2 i 2,5 cm. Šest zdjela napravljeno je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, dvije su napravljene od pjeskovite gline s primjesama, dvije od pjeskovite gline s puno primjesa i jedna od pjeskovite gline s malo primjesa. Pet ih je crne boje, tri su mrljaste, dvije smeđe i jedna crvene boje. Kod sedam primjeraka površina je zaglađena, kod dva je grubo zaglađena, kod jednog polirana i kod jednog polirana i grafitirana. Jedan je primjerak (T. 173.2) na gornjem dijelu tijela ukrašen apliciranim, plastičnim ukrasom u obliku obrnutog slova „V“, drugi (T. 140.3) je na vratu ukrašen s dvije paralelne, horizontalne trake od osam redova otisaka spletene vrpce, dok je treći (T. 191.1) ukrašen s dvije trake od šest redova otisaka spletene vrpce. Četvrti primjerak (T. 118.3) zasigurno predstavlja najljepše izrađenu i najbogatije ukrašenu od svih zdjela. Ukrašen, odmah ispod ruba, čini jedna vodoravna traka od osam redova otisaka spletene vrpce, ispod koje se nalazi precizno izvedena valovita traka od pet redova otisaka spletene vrpce, dok je na trakastoj ručki jedna okomita traka od šest redova otisaka spletene vrpce. Unutar SJ 08 pronađeno je pet ovakvih zdjela, unutar SJ 16 četiri te po jedna unutar SJ 05 i 10.

Tip B3 – mala bikonična zdjela, zaravnjenog i uvučenog ruba (T. 102.1). Ovom obliku pripada zdjela koja u svom obrisu ima dvije krajnje točke na rubu i dnu i jednu kutnu točku na mjestu najvećeg promjera tijela. Od ovoga tipa pronađena je samo jedna zdjela unutar SJ 08, koja od sveukupnog broja definiranih zdjela (76 komada) čini samo 1,3%. Riječ je o kvalitetno izrađenoj i bogato ukrašenoj zdjeli koja pripada proto-Szeremle fazi. Debljina stijenke iznosi 0,1 cm, a promjer otvora 12 cm. Napravljena je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, mrljasto je pečena, a površina je zaglađena. Bogati ukrašen, koji seže od ruba do donjeg dijela trbuha, izveden je vodoravnim, okomitim i u obliku slova „V“ urezanim linijama, od kojih su neke ispunjene bijelom inkrustacijom.

Najviše zdjela, četrdeset i devet, pronađeno je u SJ 08, što čini 64,5%. Unutar SJ 16 pronađeno je šesnaest zdjela (21,1%), unutar SJ 10 četiri zdjele (5,3%), unutar SJ 05 tri (3,9%), unutar SJ 04 dvije (2,6%), te po jedna zdjela unutar SJ 02 i SJ 18, što čini preostalih 2,6%.

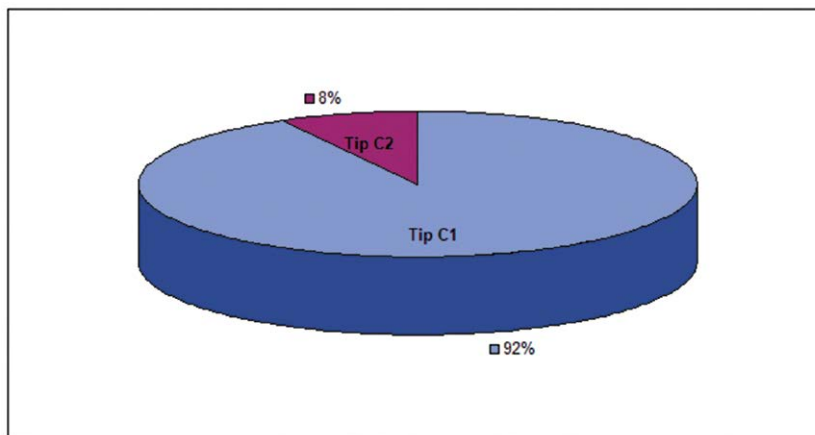
Slika 20: Zastupljenost zdjela unutar pojedinih stratigrafskih jedinica

Slika 21: Tipološka tabla zdjela

Vrčevi

Vrčevi su posude s vratom, čija visina prelazi najveći promjer, mogu imati jednu ručku (Vrdoljak 1994, 11).

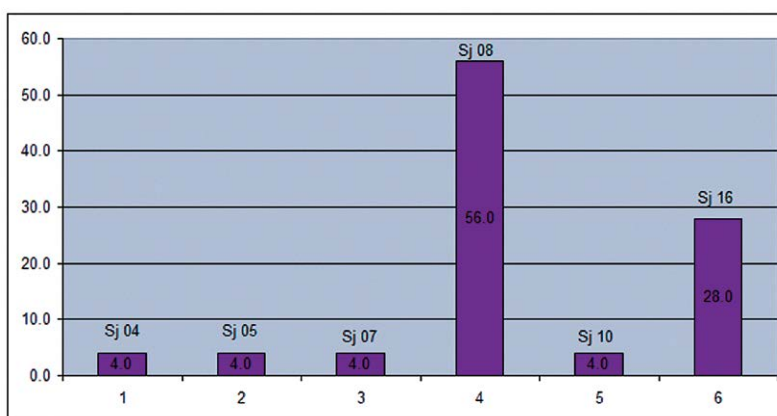
Slika 22: Ukupna zastupljenost svih definiranih oblika vrčeva

Tip C1 – vrčevi ravnog ruba, naglašeno koničnog vrata s jednom trakastom ručkom. Ručka i vrat su ukrašeni s nekoliko redova otisaka spletene vrpce. Ovom obliku pripadaju tzv. licenski vrčevi, od kojih je svakako najpoznatiji onaj iz Gušća (Majnarić-Pandžić 1976b, Tab. 1.2). Na lokalitetu Alilovci Lipje ovakvi oblici sačuvani su, nažalost, samo u gornjem dijelu (rub, vrat, dio ramena s dijelom trakaste ručke ili samo trakasta ručka). Ovakvi se oblici na drugim lokalitetima javljaju u nekoliko varijanti, sa zaobljenim trbuhom, blago bikoničnim ili naglašeno bikoničnim trbuhom, dok neki primjerci, npr. već spomenuti vrč iz Gušća, mogu imati malu nožicu od koje se širi donji dio bikoničnog trbuha. Zbog svih ovih razlika ne bih ulazila u pretpostavke o izgledu donjeg dijela tijela licenskih vrčeva sa spomenutog lokaliteta. Jedino pouzdano što možemo reći jest da su ovakvi oblici, uvijek ukrašeni na vratu i trakastoj ručki, napravljeni od dobro pročišćene gline i imaju tanke stijenke (T. 88.8, 88.3, 91.7, 93.3, 96.4, 100.4, 101.6, 108.10, 111.6, 113.1, A113.8, 114.6, 117.1, 120.4 – 6, 137.7, 137.11,

146.6, 161.1, 162.1, 162.4, 181.2, 188.3). Od sveukupnog broja definiranih vrčeva (25 komada), ovaj oblik se javlja u dvadeset i tri primjerka, što čini 92%. Kod pet primjeraka promjer otvora iznosi 14 cm, što čini 38,5%. Kod dva primjerka promjer je 9 cm, dok kod pojedinačnih primjera promjer otvora iznosi 8 cm, 11 cm, 12 cm, 15 cm, 16 cm i 27 cm. Širina ručke kod jednog primjerka iznosi 2 cm. Osamnaest primjeraka napravljeno je od pjeskovite, dobro pročišćene gline (78,3%), dok je pet napravljeno od pjeskovite gline s malo primjesa (21,7%). Dvadeset i jedan primjerak je crne boje, dok su samo dva mrljasto pečena. Kod petnaest primjera površina je polirana (65,2%), kod šest je zaglađena (26,1%), dok je kod jednog primjerka grubo zaglađena, a kod drugog gruba, hrapava. Svi primjerci su ukrašeni otiscima spletene vrpce, dok su dva primjerka (T. 117.1 i 188.3) na trakastoj ručki ukrašeni i urezanim linijama. Četrnaest ovakvih vrčeva pronađeno je u SJ 08 (60,9%), pet u SJ 16 (21,7%) te po jedan primjerak u SJ 04, 05, 07 i 10.

Tip C2 – vrč ravnog ruba i dna, koničnog vrata i zaobljenog trbuha s jednom trakastom ručkom koja spaja vrat i rame (T. 163.3, 168.8). Ovom obliku pripadaju vrčevi koji u svom obrisu imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu, jednu točku okomite tangente na mjestu najvećeg promjera tijela i jednu točku infleksije na mjestu prijelaza vrata u rame. Od sveukupnog broja definiranih vrčeva (25 komada), ovaj oblik se javlja u samo dva primjerka, što čini 8%. Prvi vrč napravljen je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, mrljasto je pečen, a površina mu je polirana. Drugi vrč ima promjer otvora 10 cm, a trbuha 12 cm. Napravljen je od pjeskovite gline s puno primjesa, mrljasto je pečen, a površina mu je gruba. Oba vrča nisu ukrašena i pronađeni su u SJ 16.

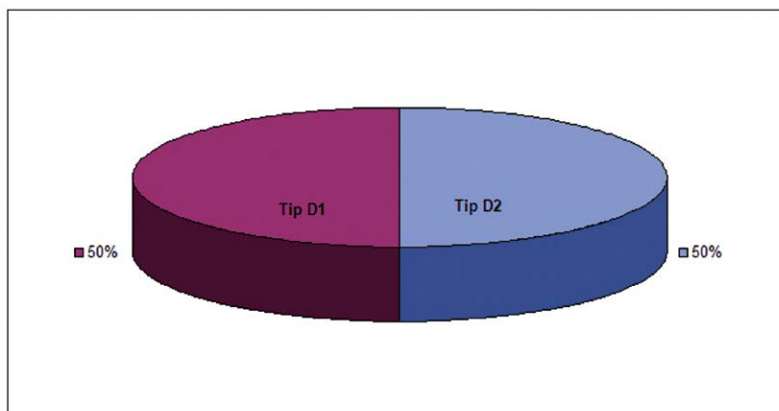
Najviše vrčeva, njih četrnaest, pronađeno je u SJ 08, što čini 56%. Unutar SJ 16 pronađeno je sedam vrčeva (28%) te unutar SJ 04, 05, 07 i 10 po jedan vrč, što čini preostalih 16%.

Slika 23: Zastupljenost vrčeva unutar pojedinih stratigrafskih jedinica

Amorfice

Amorfice su manje posude s vratom i dvije trakaste ručke, čija visina prelazi najveći promjer.

Slika 24: Ukupna zastupljenost svih definiranih oblika amforica

Tip D1 – amforice cilindričnog vrata i bikoničnog trbuha. Ovom obliku pripadaju amforice koje u svom obrisu imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu, jednu kutnu točku na prijelazu vrata na rame i jednu kutnu točku na mjestu najvećeg promjera tijela.

Dodatna podjela napravljena je prema visini cilindričnog vrata.

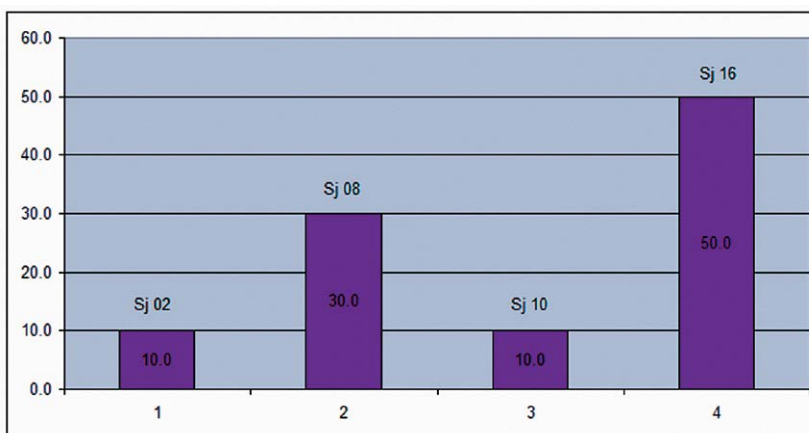
Tip D1a amforice ravnog ruba i dna, višeg cilindričnog vrata i bikoničnog trbuha s dvije trakaste ručke koje sežu od ruba do početka ramena. Neki oblici mogu imati ovalno oblikovan otvor, koji je na dva nasuprotna kraja, iznad trakastih ručki, dodatno jezičasto izvučen (T. 117.2, 155.3, 168.9, 192.4). Od sveukupnog broja definiranih amforica (10 komada), ovaj oblik se javlja u četiri primjerka, što čini 44,4%. Promjer otvora kod jednog primjerka je 6 cm, kod drugoga 7 cm i kod trećega 10 cm. Širine trakastih ručki iznose 1 cm, odnosno 2 cm. Svi primjerci su napravljeni od pjeskovite, dobro pročišćene gline, crne su boje, a površina im je polirana ili polirana i grafitirana te zaglađena. Dva primjerka ukrašena su urezanim linijama. Tri primjerka pronađena su u SJ 16 i jedan u SJ 08.

Tip D1b amforice ravnog ruba i dna, niskog cilindričnog vrata i bikoničnog trbuha s dvije trakaste ručke koje sežu od ruba do početka ramena (T. 193.1). Na dijelu gdje rub prelazi u trakastu ručku, nalazi se po jedan bukl. Od ovog tipa pronađen je samo jedan primjerak, što od sveukupnog broja pronađenih amforica (10 komada) čini samo 11,1%. Promjer otvora je 9 cm, a širina trakaste ručke 1 cm. Napravljena je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, crne je boje, a površina je polirana i grafitirana. Ukrašena je na samom rubu, ramenu i gornjem dijelu trbuha sitnim, plitkim ubodima ili plitkim, urezanim linijama, a na trakastoj ručki s tri paralelne okomite pliće užljebljene linije. Pronađena je u SJ 02.

Tip D2 – amforice koničnog vrata i bikoničnog trbuha (T. 143.6, 187.6, 188.5, 189.1, 191.3).

Ovom obliku pripadaju amforice koje u svom obrisu imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu: jednu kutnu točku na mjestu najvećeg promjera tijela i jednu točku infleksije na mjestu prijelaza vrata u rame. Ovakvi oblici imaju ravan rub i dno te dvije trakaste ručke. Na mjestu gdje rub prelazi u trakastu ručku može biti po jedan bukl. Od sveukupnog broja definiranih amforica (10 komada), ovaj oblik se javlja u pet primjerka, što čini 50%. Kod jednog primjerka promjer otvora je 9 cm, a promjer trbuha 11 cm, dok je kod drugoga promjer otvora 12 cm. Kod dva primjerka širina trakaste ručke je 1 cm. Četiri primjerka napravljena su od pjeskovite, dobro pročišćene gline, a jedan od pjeskovite gline s malo primjesa. Svi su crne boje, tri primjerka su polirana i grafitirana, dok su dva samo polirana. Ukrašeni su urezanim linijama i buklima, a jedan primjerak na prijelazu vrata na rame ima dvije plitke užljebljene linije. Dva primjerka pronađena su u SJ 08 i 16 te jedan u SJ 10.

Važno je napomenuti da su svi oblici amforica napravljeni od dobro pročišćene gline, tankih su stijenki i polirane površine. Ukrašeni su na ramenu, gornjem dijelu trbuha i trakastim ručkama plićim ili dubljim urezanim linijama koje mogu biti ispunjene bijelom inkrustacijom. Svi oblici su bikonični, no taj se bikonitet razlikuje od oblika pronađenih istočnije. Istočni primjerci imaju jako naglašen bikonitet zbog kojega je trbuh spljošten. Kod naših primjeraka to nije slučaj, pa amforice djeluju skladnije i proporcionalnije. Najviše amforica, četiri, pronađeno je u SJ 16, što čini 44,4%. Unutar SJ 08 pronađene su tri (33,3%) te unutar SJ 02 i 10 po jedna amforica, što čini preostalih 22,2%.

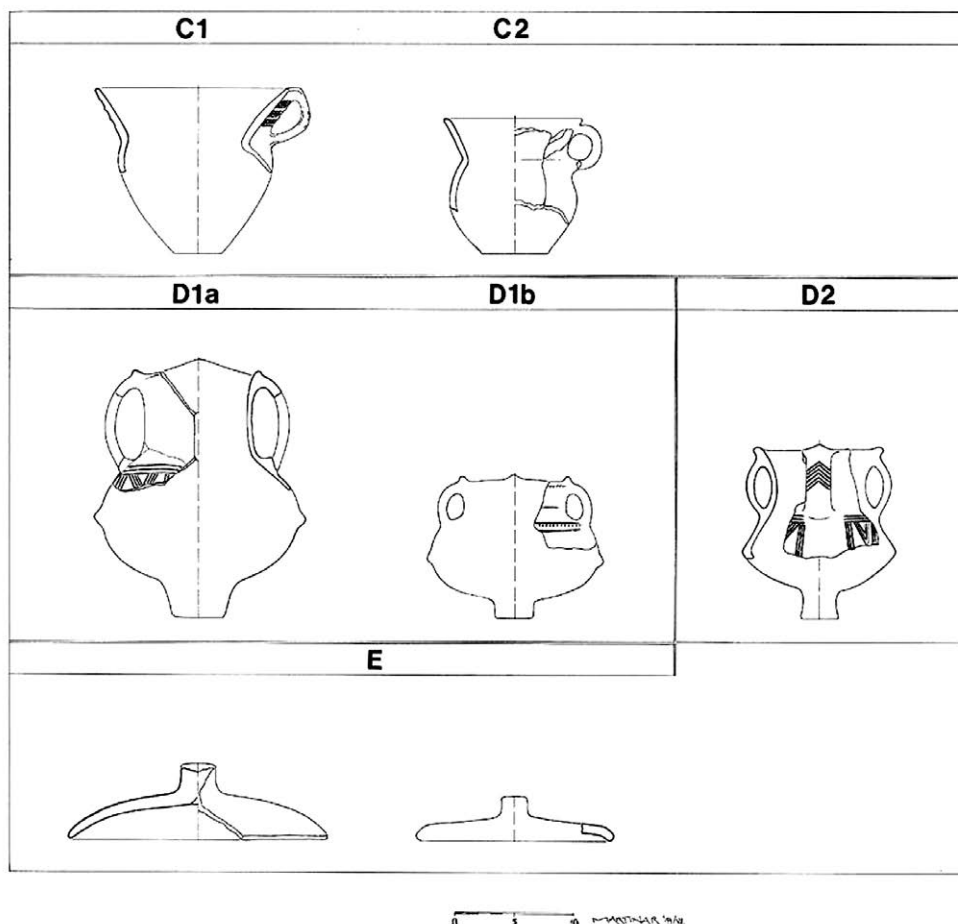
Slika 25: Zastupljenost amforica unutar pojedinih stratigrafskih jedinica

Poklopci

Poklopci su oblici čiji promjer višestruko prelazi visinu.

Tip E1 – konični poklopac s drškom polukružnog presjeka (T. 144.5; Sl. 26 E).

Pronađena su dva poklopca. Prvi, veći pronadjen je unutar Sj 10 (T. 144.5). Napravljen je od nepročišćene gline s primjesama sitnih kamenčića, vanjska površina je mrljasta (oker, crvena i crna), unutarnja površina je također mrljasta (oker, crvena i smeđa), dok je presjek crveno-smeđi. Promjer poklopca iznosi 20 cm. Drugi, manji poklopac pronadjen je u Sj 05 (Sl. 19 E). Napravljen je od pjeskovite, potpuno pročišćene gline, tamno smeđe je boje i zaglađene površine. Promjer mu je 16 cm.

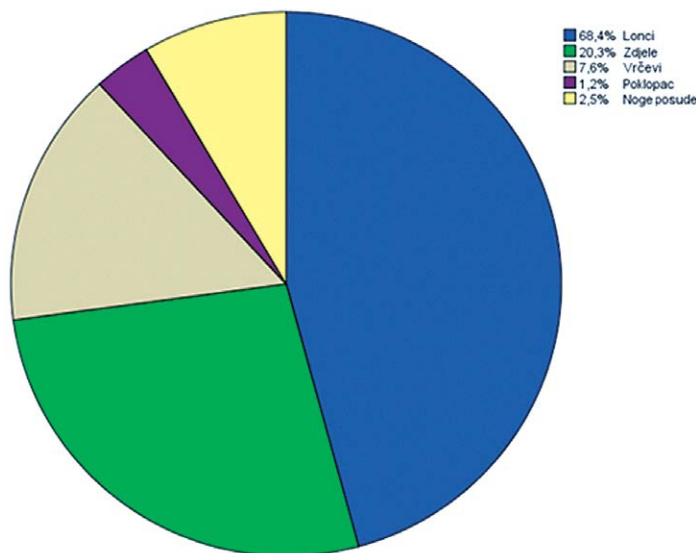
Slika 26: Tipološka tabla vrčeva, amforica i poklopaca

Noge posuda

Tip F1 - prstenasta noga od posude pronadjen je u zatvorenom kontekstu SJ 08. Promjer joj iznosi 6 cm, napravljena je od pjeskovite gline s primjesama, crvene je boje i grubo zaglađene površine.

Tipološko-statistička obrada keramičkog materijala iz sonde E

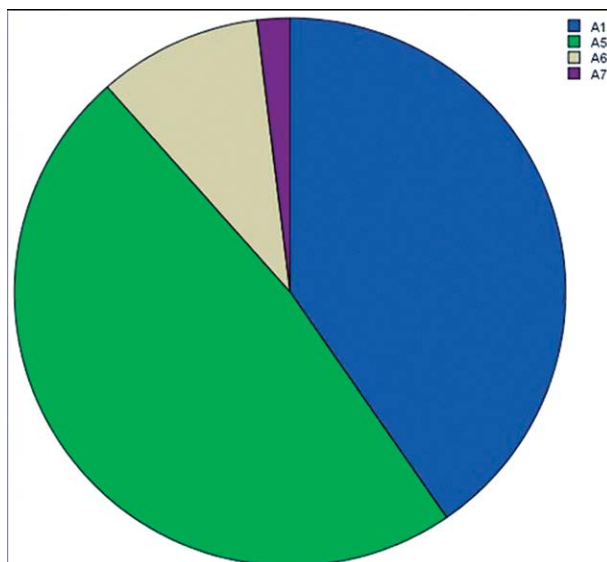
Od stotinu sedamdeset i dva ulomka tipološki je bilo moguće definirati njih sedamdeset i devet. Pouzdano definiranih lonaca je pedeset i četiri komada te oni čine čak 68,4% od sveukupno definiranih tipova. Zdjela je pronađeno šesnaest komada, što čini 20,3%. Vrčeva je pronađeno šest, odnosno 7,6%. Nije pronađena ni jedna amforica. Pronađen je jedan poklopac, koji u statističkoj podjeli zauzima tek 1,2% te dvije noge od posude koje čine 2,5%.

Slika 27: Ukupna zastupljenost svih definiranih tipova

Devedeset i tri ulomka čine cijela dna ili samo ulomci, dijelovi ručki, ukrašeni fragmenti i mali ulomci ruba ili tijela posude. Kod svih navedenih primjeraka nije bilo moguće odrediti kojem obliku pripadaju, pa nisu uzeti u obzir u statističkoj obradi materijala.

Lonci

Slika 28: Ukupna zastupljenost svih definiranih oblika lonaca

Lonci tipa A1 se od ukupnog broja definiranih lonaca, njih pedeset i četiri komada, javljaju u dvadeset i jednom primjerku, što čini 40,4%. Tip A1a (T. 214.1,2 i 3, 215.1, 2 i 5, 240.2 i 245.5) se, od sveukupnog broja lonaca tipa A1, javlja u osam primjeraka, što čini 38,1%. Promjer otvora bilo je moguće odrediti samo kod dva primjerka i oni iznose 12 i 13 cm. Ovi lonci su u 62,5% napravljeni od pjeskovite gline s malo primjesa, a u 37,5% slučajeva od pjeskovite, dobro pročišćene gline. Šest primjeraka, što čini 75%, crne su boje, dok su druga dva mrljasto pečeni. Kod sedam primjeraka, 87,5%, površina je zaglađena, a samo je kod jednog primjerka grubo zaglađena. Po jedan primjerak ovog tipa lonca pronađen je u SJ 15 i SJ 17, dok ostalih šest komada potječe iz SJ 02.

Lonci tipa A1b (T. 203, 213.1 i 2, 215.3, 4 i 6, 216.1 i 2, 218.1, 219.7, 221.2, 225.2, 230.1) javljaju se u 13 primjeraka, što čini 61,9%. Kod jednog primjerka je bilo moguće odrediti promjer otvora koji iznosi 36 cm, promjer trbuha je 50 cm, a promjer dna 10 cm. Kod još samo jednog primjerka je bilo moguće odrediti promjer otvora koji iznosi 20 cm. Jedanaest primjeraka, 84,6%, bilo je napravljeno od pjeskovite gline s primjesama, dok je po jedan primjerak napravljen od pjeskovite, dobro pročišćene gline i jedan od pjeskovite gline s puno primjesa. Kod dva primjerka, 15,4%, boja je crna, kod jednog je crvena, kod tri, 23,1%, je smeđa, a ostalih sedam primjeraka su mrljasto pečeni, što čini 53,8%. Kod deset primjeraka, 76,9%, površina je grubo zaglađena, a kod tri zaglađena. Svi lonci ovog tipa pronađeni su samo u SJ 02.

Lonci tipa A5 su najbrojniji i javljaju se u dvadeset i pet primjeraka, što čini 48,1%. Najviše lonaca ovoga tipa napravljeno je od pjeskovite gline s primjesama, njih šesnaest komada, odnosno 64,0%. Njih četiri od pjeskovite gline s malo primjesa, 16,0%, tri od pjeskovite, dobro pročišćene gline, 12,0% i samo dva komada od pjeskovite gline s puno primjesa, 8%. Kod samo tri primjerka boja je crna, 12%, kod još tri crvena, oker i crvenkasto-smeđa, a još su dva primjerka smeđe boje, 8%. Najviše ulomaka je mrljasto pečeno, čak 68%. Kod trinaest primjeraka površina je zaglađena, 52%, a kod dvanaest grubo zaglađena, 48%. Ukrašene su samo trakaste ručke i to po jedan primjerak urezanim linijama i pet primjeraka žljebljenjem, dok je jedna jezičasta drška ukrašena otiscima prsta. Lonci ovoga tipa pronađeni su u svim stratigrafskim jedinicama. Kod osam primjeraka (T. 219.4, 5, 6, 221.1, 3, 8, 240.1, 3) sačuvani su rub i vrat na kojima nije bilo trakastih ručki ili jezičastih drški. Dodatna podjela prema polumjeru otvora ili nagibu vrata nije bila moguća, pa su definirani kao tip A5a/b/c/d1.

Kod tri primjerka (T. 228.1, 2, 239.2) sačuvani su rub i vrat s trakastim ručkama. Dodatna podjela prema promjeru otvora ili nagibu vrata nije bila moguća, pa su definirani kao tip A5a/b/c/d2. Širine ručki iznose 3 cm. Kod tri primjerka (T. 232.1, 2, 245.2) sačuvani su rub i vrat s jezičastim drškama. Dodatna podjela prema promjeru otvora ili nagibu vrata nije bila moguća, pa su definirani kao tip A5a/b/c/d3. Širina jezičca kreće su u rasponu od 1.5 do 2.5 cm.

Lonci tipa A5a1 javljaju se u dva primjerka (T. 212.2, 219.8). Promjeri otvora iznose 20 cm i 11 cm. Napravljeni su od pjeskovite, dobro pročišćene gline i od pjeskovite gline s malo primjesa. Smeđe-crne i tamnosmeđe su boje, a površina im je zaglađena. Kod dva primjeraka (T. 212.3, 244.2) bilo je moguće definirati samo promjer, ali ne i nagib vrata, pa su zbog toga definirani kao tip A5a1/A5b1. Napravljeni su od pjeskovite, dobro pročišćene gline i od pjeskovite gline s primjesama. Jedan primjerak je crne boje, a drugi je mrljasto pečen. Površine su im zaglađene. Kod jednog primjerka (T. 219.3) bilo je moguće definirati samo nagib vrata, ali ne i promjer, pa je zbog toga definiran kao tip A5a1/A5c1. Napravljen je od pjeskovite gline s primjesama, smeđe-crne je boje, a površina mu je zaglađena.

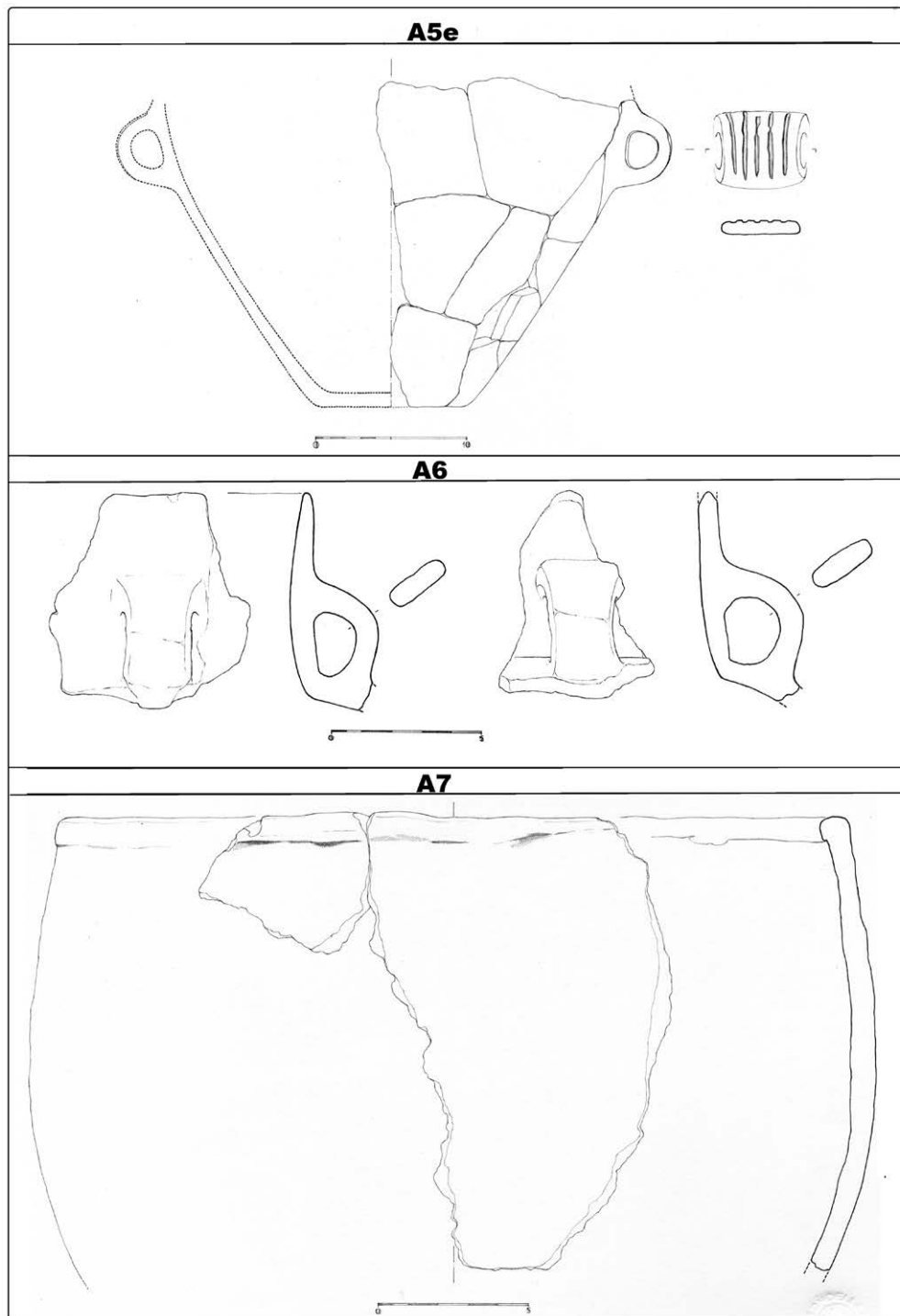
Lonac tipa A5b1 (T. 244.1) javlja se u jednom primjerku. Promjer otvora iznosi 23 cm. Napravljen je od pjeskovite gline s primjesama, mrljasto je pečen, a površina mu je zaglađena.

Lonci tipa A5b2 (T. 204, 205) javljaju se u dva primjerka. Promjer otvora im iznosi 23 cm, promjer trbuha je kod jednog 25 cm, a kod drugog 26 cm. Promjer dna je kod jednog 9 cm, a kod drugog 10 cm. Napravljeni su od pjeskovite gline s primjesama, mrljasto su pečeni, a površina im je grubo zaglađena. Trakaste ručke su ukrašene uzdužnim žljebljenim ukrasom.

Kod jednog primjerka (T. 217.1) bilo je moguće definirati samo promjer, ali ne i nagib vrata, pa je zbog toga definiran kao tip A5c3/A5d3. Promjer otvora mu iznosi 27 cm, napravljen je od pjeskovite gline s primjesama, mrljasto je pečen, a površina mu je grubo zaglađena.

Kod jednog primjerka (T. 217.2) bilo je moguće definirati samo promjer, koji iznosi 21 cm, ali ne i nagib vrata, pa je zbog toga definiran kao tip A5a3/A5b3. Napravljen je od pjeskovite gline s primjesama, mrljasto je pečen, a površina mu je grubo zaglađena.

U ovoj je sondi pronađen jedan primjerak koji ima trakaste ručke na trubu, a ne na prijelazu vrata u rame kao što su do sada imali svi definirani oblici. Zbog toga je ovaj oblik definiran kao tip A5e (T. 222), odnosno

Slika 29: Novodefinirani oblici lonaca iz sonde E

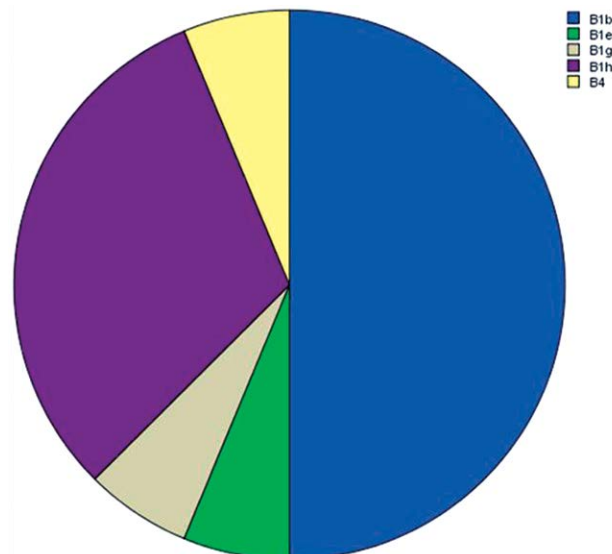
kao lonac zaobljenog trbuha na kojem se nalaze trakaste ručke. Kod spomenutog primjerka promjer trbuha iznosi 32 cm, a promjer dna 10 cm. Napravljen je od pjeskovite gline s primjesama, crno-okere boje, površina mu je zaglađena, a trakasta ručka ukrašena s pet uzdužnih, užljebljenih linija.

Lonci tipa A6 (T. 223.1, 2, 226.1, 2, 246.1) javljaju se u pet primjeraka, što iznosi 9,6%. Ovo je također novodefinirani tip. Riječ je o loncima ravnog ruba i dna, zaobljenog trbuha i cilindričnog vrata. Upravo je cilindričan vrat novina koja se po prvi puta javlja u zatvorenom, pouzdanom kontekstu sonde E. Imali smo već nekoliko takvih primjeraka iz sonde A, ali su pronađeni u SJ 01 ili 02 i nisu ulazili u statističke analize. Neki oblici na vratu mogu imati trakaste ručke. Ovom obliku pripadaju lonci koji imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu: jednu točku tangente na mjestu najvećeg promjera tijela i jednu točku infleksije na mjestu prijelaza vrata u rame. Kod samo jednog primjerka sam mogla odrediti promjer trbuha, i on iznosi 21 cm. Tri primjerka su napravljena od pjeskovite gline s malo primjesa, jedan od pjeskovite gline s primjesama i dva od pjeskovite, dobro pročišćene gline. Dva primjerka su crne boje, dok su ostali mrljasto pečeni. Kod pet primjeraka površina je zaglađena, a kod jednog i polirana. Svi lonci ovoga tipa pronađeni su u SJ 02.

Lonac tipa A7 (T. 209) javlja se u samo jednom primjerku, što iznosi 1,9%. Ovo je također novodefinirani oblik. Riječ je o loncu zaobljenog tijela, bez vrata, sa zadebljanim, „T“ oblikovanim rubom. Ovom obliku pripada lonac koji imaju dvije krajnje točke na rubu i dnu te jednu točku tangente na mjestu najvećeg promjera tijela. Promjer otvora iznosi 26 cm, a promjer trbuha 28 cm. Napravljen je od pjeskovite gline s puno primjesa, crveno-smeđe boje, a površina mu je grubo zaglađena. Pronađen je u SJ 02.

Zdjele

Kao što je vidljivo najzastupljenije su zdjele tipa B1. Sa svim podtipovima ukupno čine 93,7% od svih pronađenih zdjela. Sve zdjele tipa B1 pronađene su u SJ 02, izuzev jednog ulomka zdjele podtipa B1h koji je pronađen u SJ 15. Unutar ovog tipa najčešće su zdjele definirane kao B1b (T. 210.1, 2, 3, 211.1, 219.1, 220.2, 221.5, 225.1).

Slika 30: Ukupna zastupljenost svih definiranih oblika zdjela

Pronađeno ih je osam komada, što čini 50%. Kod većine pronađenih ulomaka mogli smo dobiti barem neke dimenzije promjera otvora i/ili trbuha. Tako jedan primjerak ima promjer otvora 27 cm, a promjer trbuha mu je 26 cm. Drugome je promjer otvora 27 cm, a promjer trbuha 25 cm. Trećem promjer otvora iznosi 22 cm, a promjer trbuha 20 cm, četvrtom je bilo moguće odrediti samo promjer otvora koji iznosi 24 cm. Kod petog su

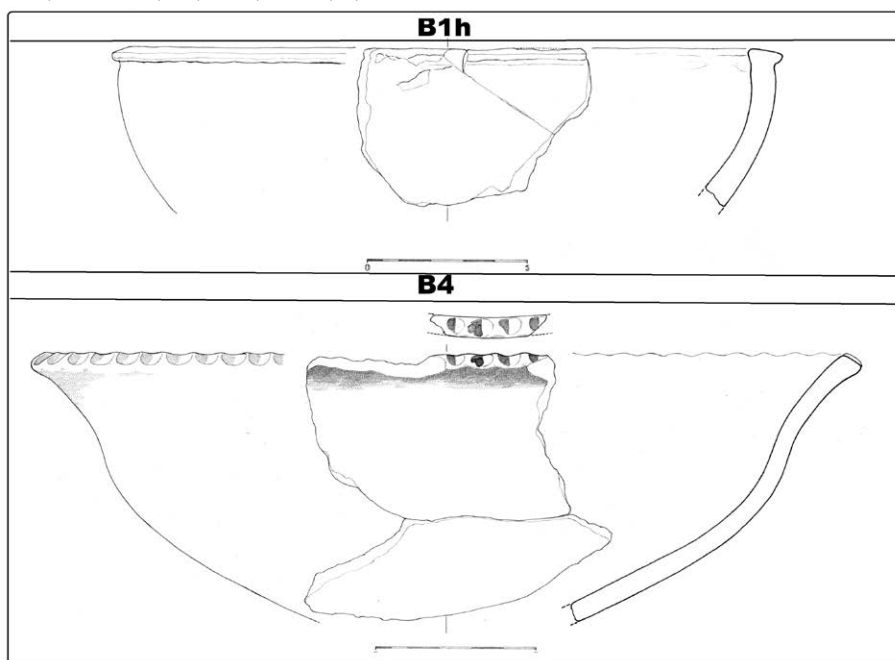
definirani promjeri otvora, 9 cm i dna, 8cm. Kod šestog promjer otvora iznosi 25 cm, a trbuha 23 cm. Šest komada je napravljeno od pjeskovite, dobro pročišćene gline, što čini 75%, te po jedna od pjeskovite gline s malo primjesa i pjeskovite gline s primjesama. Samo je jedan primjerak crne boje, dok su ostali mrljasto pečeni. Kod sedam primjeraka je površina zaglađena, 87,5%, dok je kod jednog grubo zaglađena. Tri primjerka su ukrašena buklima (T. 219.1, 220.2, 225.1), što predstavlja novost u odnosu na ovakve oblike iz sonde A!

Pronađena je samo jedna zdjela tipa B1e (T. 207). Promjer otvora iznosi 20 cm, promjer trbuha je 18 cm i dna 5 cm. Napravljena je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, crne je boje, a površina je zaglađena. Na zaravnjenom rubu nalazi se ukras od četiri uzdužne trake ukrašene otiskom namotane uzice. Ukras se nalazi na mjestu gdje se trakasta ručka spaja s rubom, a na kraju tog spoja nalaze se dva manja rogolika izdanka.

Pronađena je i samo jedna zdjela tipa B1g (T. 206). Promjer otvora iznosi 30 cm, promjer trbuha je 26 cm i dna 7 cm. Napravljena je od pjeskovite gline s primjesama, oker-smeđe je boje, a površina grubo zaglađena.

Zdjela tipa B1h pronadeno je pet komada (T. 208.2, 211.2, 3, 221.9, 239.1). Ovo je novodefinirani oblik konične zdjele koji ima ravno dno i „T“ oblikovani rub. Kod jedne je definiran promjer otvora od 26 cm, kod druge taj promjer iznosi 22 cm, a promjer trbuha je 20 cm. Kod trećeg primjerka promjer otvora iznosi 21 cm, promjer trbuha je 20 cm. Tri primjerka su napravljena od pjeskovite, dobro pročišćene gline, a dva od pjeskovite gline s malo primjesa. Samo je jedan primjerak crne boje, dok su ostali mrljasto pečeni. Svima je površina zaglađena.

Tip zdjele B4 (T. 208.1) je također novodefinirani oblik kojem pripada zdjela što u svom obrisu ima dvije krajnje točke na rubu i dnu: jednu točku okomite tangente na mjestu najvećeg promjera i jednu točku infleksije. Ovaj oblik je definiran kao zdjela „S“ profilacije koja ima zaravnjen i izvijen otvor, zaobljen trbuh i ravno dno. Promjer otvora iznosi 25 cm, a promjer trbuha je 21 cm. Napravljena je od pjeskovite gline s malo primjesa, mrljasto je pečena, a površina zaglađena. Zaravnjeni rub ukrašen je otiskom prsta, što također uz oblik predstavlja novinu. Ovaj ukras se javlja na još dvije jezičaste drške (T. 232.2 i 4).

Slika 31: Novodefinirani oblici zdjela iz sonde E

Vrčevi

Pronađeno je šest vrčeva (T. 214.4, 223.3, 227.8, 243.1 i 245.6) i svi su definirani kao tip C1. Samo je kod jednog primjerka bilo moguće odrediti promjer otvora koji iznosi 10 cm i promjer trbuha koji iznosi 11 cm. Pet

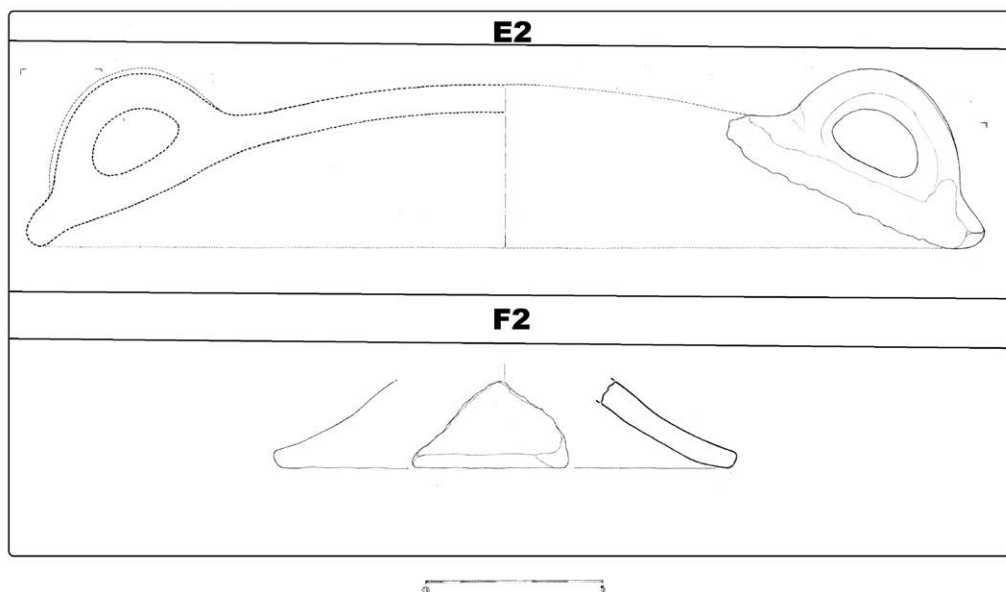
komada je napravljeno od pjeskovite, dobro pročišćene gline, a jedan od pjeskovite gline s malo primjesa. Pet primjeraka je crne boje, a samo jedan je mrljasto pečen. Kod tri primjerka je površina zaglađena, kod dva polirana, a kod jednog i grafitirana! Svi primjerci su na vratu, a jedan i na trakastoj ručki, ukrašeni otiscima spletene vrpce. Vrčevi su pronađeni u SJ 02 i 17.

Poklopci

Definiran je novi tip poklopca, tip E2 (T. 220.1). Riječ je o koničnom poklopcu s dvije trakaste ručke. Promjer otvora iznosi 16 cm, napravljen je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, crne je boje, a površina mu je zaglađena. Pronađen je u SJ 02.

Noge posuda

Definiran je novi tip noge od posude – F2. Riječ je o koničnim nogama posuda (T. 221.10 i 11). Promjer kod jedne iznosi 13 cm. Napravljene su od pjeskovite gline s puno primjesa, mrljasto su pečene, a površina je kod jedne zaglađena, a kod druge grubo zaglađena. Pronađene su u SJ 02. Jedan primjerak konične noge pronađen je i u SJ 02 sonde A (T. 51.4), ali zbog nepouzdanog konteksta nije ulazio u tipološko-statističke analize. Promjera je 5 cm, napravljena je od pjeskovite, dobro pročišćene gline, smeđe je boje i zaglađene površine.

Slika 32: Novodefinirani oblici poklopca i noga od posuda iz sonde E